

CSÖRÖG HAJDANI CSÁRDÁIRÓL

**Csárda alatt általában a településen kívül, illetve annak szélén, a puszta-
tákon, az utak mentén álló kocsmát
vagy vendégfogadót értünk. Csö-
rögnek is volt két híres csárdája.
Utazásra hívom a Csörögi Hírlap
olvasóit, ismerjék meg e hajdani
épületek rövid történetét!**

A helytörténeti forrásirodalom a 19. század végén a környéken a következő csárdákról tesz említést: A Pestet Váccal összekötő országúton (a mai Szödligeten) állt a Rákosi csárda, ugyanezen országúton távolabb helyezkedett el a Gödi csárda (archaikusan „Kódi csárda”). Az Aszódot Váccal összekötő országúton (ma Gödöllői út) volt egy csárda a Váchoz közeli szőlők között, mely- mint azt 130 éve leírták - „Pendelhajtó csárdának nevezetik az oda járnai szokott rossz személyek miatt, azelőtt a szegénylegények által elnevezve”.

A Pendelhajtó csárda

Honnan eredhet a csárda neve? A néprajz a pendelt (pendelyt) egy a női alsótestet fedő, házi vászonból készült ruhadarabként írja le.

A II. katonai felmérés térképén (19. század közepén) jól láthatók a Csörög-hegyljában meghúzódó szőlők. Ekkor a mai Kiscsöröggel szemben, a hegyoldalon lévő Pendelhajtó major házai bújtak meg.

Tudjuk a váci határban, a csörögi szőlőskertekben Vác város polgárcsaládjai több száz évig szopogatták a tőkék édes mézét. A Pendelhajtó csárda nevének eredetét az 1849. július 17-én részben itt zajlott második váci csata kapcsán őrizte meg a nép emlékezete. Az oroszok vezére, Paszkievics (1782-1856) a megszállott Vácról ide parancsolta ki eleven, édes zsákmányul a megrettent város szüzeit. Gróf Zichy Hippolyt (1814-1888) Vác alsóvárosi plébános azonban papjaival teljes egyházi díszbe öltözve elkísérte a csörögi orosz tá-

borba az áldozatul kívánt lányokat. A muszka tábornokot addig kérlelte, hogy az a csörögi csárda falai közül bántatlanul hazaengedte az áldozati bárányul követelt szüzeket. Ezután a történet után a találékony váciak - ha hihetünk az adomának - Pendelhajtó csárdának kezdték nevezni az öreg csörögi csárda épületét.

Ennek a csárdának a neve jóval később már Gondúzó csárda lett.

A Csörögi csárda

Ezzel a hajdani Pendelhajtó csárdával szemben, az út túoldalán (a mai település felőli oldalon) állt a Vác városának egy öreg prészából átépített, zöld zsalugáteresként leírt ún. Csörögi csárdája.

1887. decemberi számában a csörögi csárdával kapcsolatban egy szomorú hírről tudósított a Váci Hírlap. A szödi jegyző fia, Félix Géza (?-1887), valamint Wiemann Henrik nevelő, Scsevák János tanító (1858-1901), aki Félix sógora volt, és Benyó István segédjegyző szödi lakosok egy vadászat után átázott öltözékben be-
tértek Szabó Julianna csörög pusztán álló csárdájába. Az onnan késő este hazainduló alkalmi vadászok a ködben eltévesztették „egymást” és a haza vezető helyes utat is. Csak másnak reggel találtak rájuk, azonban a húszas éveik elején járó Félix a

Váchartyánba vezető út mellett egy szőlősben az éjszaka halálra fagyott.

Jó húsz évvel később ennek a fogadónak csaplárosa már az a Racsek János váci polgár volt, aki eredetileg szabómesterséget tanult és később a váci ipartestület elnöke is lett. Felesége, Matild asszony, Vác hajdani felkapott masamódja (kalapos) magyaros sültje-főztjei - az itt készült rétesek és pörköltök - messze földön híresek voltak. A 20. század elején Csörögre nemcsak Vácról, hanem még Budapestről is csapatosan érkeztek a gyomrukra kényes urak. Az épület előtt 1911-től elrobogó vasút közeli állomásáról könnyen idetaláltak a vidámságra és jó ételekre kiéhezett emberek. Racsek csaposról feljegyezték még, hogy 1917-ben, 65 éves korában halt meg és még azon tavaszon rá egy hónapra felesége is követte őt a másvilágra.

Innen nem messze, a csörögi vasútállomástól észak-nyugatra 700 méterre egy kelta temető emlékei kerültek elő. 1912-ben a volt csárdatulajdonos, Racsek egy fülnélküli agyagedényt talált és adott a Váci Múzeum Egyesületnek. Ekkor még a manapság csörögi Holló-kúriaként ismert épület tulajdonosa a váci Tragor Ernő (1858-1939) szőlőbirtokos volt.

Volentics Gyula

www.helytortenet.szod.hu

